

PRAXE STUDENTŮ VE FIRMÁCH

Praktická výuka studentů v reálném prostředí firem¹⁾ přispívá k tomu, aby studenti měli možnost si **již v průběhu studia vyzkoušet práci na reálných pracovištích a strojích**, o nichž se doposud pouze teoreticky učili ve škole. Jedná se tedy především v učebních oborech o nezbytnou součást přípravy na budoucí povolání. V článku se budeme zabývat zejména tím, jak správně nastavit rámcovou smlouvu o zabezpečení odborné praxe, a dále tím, a na co si obecně dát pozor u studentských praxí.

PRAKTICKÉ VYUČOVÁNÍ STUDENTŮ PODLE ŠKOLSKÉHO ZÁKONA

Praxi studentů můžeme dělit podle toho, zda jde o praxi právní úpravou regulovanou, nebo blíže neregulovanou. V rámci první skupiny, kam spadají povinné odborné praxe studentů středních a vyšších odborných škol (§ 65 odst. 2 ve spojení s § 96 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“)), je právní úprava rozložena napříč jednotlivými zvláštními právními předpisy. Tato roztržičnost právní úpravy poněkud nepřekvapivě vyvolává u stran značnou právní nejistotu v tom, zdali v konkrétním případě postupují správně, a neriskují tak případné sankce ze stran kontrolních orgánů. Těmto praxím je věnována úvodní část tohoto článku.

Základním výchozím bodem současné platné právní úpravy praktického vzdělávání učňů a studentů je **školský zákon** a na něj navazující prováděcí předpisy, zejména pak vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“). Rovněž nelze opomenout, že na studentské praxe dopadají i příslušná ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), týkající se pracovní doby, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, péče o zaměstnance, pracovních podmínek žen a mladistvých nebo odpovědnosti za škodu vzniklou při teoretickém a praktickém vyučování nebo v přímé souvislosti s ním (viz § 65 odst. 3 a § 96 odst. 3 školského zákona a dále § 391 odst. 3 zákoníku práce). S tím souvisí zejména ožehavá otázka úrazů, které učeň nebo student utrpí při teoretickém nebo praktickém vyučování, které se budeme věnovat dále v tomto článku.

Účelem právní úpravy mimo jiné je, aby studenti mohli absolvovat tuto praktickou zkušenost v rámci jimi zvoleného vzdělávacího programu a nemuseli si ji zařizovat jako prázdninovou brigádu na vlastní pěst. Praktické vyučování se realizuje zejména na základě **rámcové smlouvy o zabezpečení odborné praxe** (někdy také nazývané jako smlouvy o praktickém

¹⁾ Autoři jsou si vědomi, že termín „firma“ není právně přesný, neboť firmou se rozumí obchodní název společnosti. Autoři tento termín používají zejména z důvodu jeho hojného užívání v hovorové praxi.

vyučování²⁾), **kteřou mezi sebou uzavírají škola a firma, u níž mají činnosti probíhat v rámci praktického vyučování.** Praktické vyučování u studentů je možné, jsou-li splněny dvě základní podmínky. Zprvřve, firma, u níž má praktické vyučování probíhat, musí disponovat **platným oprávněním k činnosti týkající se oboru vzdělávání.** Druhá podmínka pak spočívá v **dodržení základních obsahových náležitostí rámcové smlouvy o zabezpečení odborné praxe,** které jsou demonstrativně vypočteny v § 12 vyhlášky (ty je potřeba považovat za kogentní, tj. nesmí ve smlouvě chybět) na podkladě zmocnění v § 71 školského zákona.³⁾ Mezi tyto základní náležitosti patří:

- obory vzdělávání a druh činností, které žáci při praktickém vyučování budou vykonávat;
- místo konání praktického vyučování;
- časový rozvrh praktického vyučování, jeho délka a den jejího zahájení;
- počet žáků, kteří se zúčastňují praktického vyučování;
- poskytování nástrojů a nářadí používaných při praktickém vyučování a způsob dopravy žáků do místa výkonu praktického vyučování;
- způsob odměňování žáků za produktivní činnost;
- opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při praktickém vyučování, včetně ochranných opatření, která musí být přijata, zejména s uvedením osobních ochranných pracovních prostředků a k zajištění hygienických podmínek při praktickém vyučování;
- podmínky spolupráce pověřeného zaměstnance právnické osoby vykonávající činnost školy a pověřeného zaměstnance fyzické nebo právnické osoby při organizaci a řízení praktického vyučování na pracovištích fyzických nebo právnických osob a požadavky pro výkon činnosti pověřených zaměstnanců této fyzické nebo právnické osoby a
- ujednání o náhradě nákladů, které jiné fyzické nebo právnické osobě prokazatelně a nutně vznikají výhradně za účelem uskutečňování praktického vyučování na jejím pracovišti.

K JEDNOTLIVÝM NÁLEŽITOSTEM RÁMCOVÉ SMLOUVY

Označení oboru nebo oborů vzdělání v textu smlouvy se může zdát jako formalita, nicméně podle našeho názoru je potřeba i tento zákonný požadavek zapracovat do smlouvy dostatečně určitě. Proto **doporučujeme u každého jednotlivého oboru vzdělání uvádět kód a název, který obsahuje příloha č. 1 nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání.**

U místa konání praktického vyučování doporučujeme **specifikovat konkrétní adresu/adresy jednotlivých pracovišť, na kterých má praktické vyučování probíhat,** a tedy nespokojit se s pouhým označením „areál poskytovatele“ apod. Takové označení totiž nemusí být dostatečně určité, což se zpravidla projeví teprve až při sporu mezi stranami.

Ačkoliv se může zdát samozřejmé, že **na časový rozvrh praktického vyučování dopadají příslušná ustanovení zákoníku práce zejména o pracovní době a bezpečnosti a ochraně zdraví při práci** (např. ustanovení o dodržování zákonných dob odpočinku a přestávek v práci), ne vždy je toto v textu smlouvy, nebo dokonce v samotné praxi dostatečně reflektováno. Smlouva by proto měla postavit vždy najisto, kolik vyučovacích hodin denně žáci v rámci praxe absolvují. Připomínáme, že na rozdíl od klasické „školní“ vyučovací hodiny činí „praktická“ vyučovací hodina 60 minut, nestanoví-li vzdělávací program pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jinou délku (viz § 26 odst. 1 školského zákona). Kromě dne zahájení a skončení praktického vyučování by **v textu smlouvy rovněž neměla chybět informace, ve kterých dnech v týdnu má praxe probíhat a jaký je celkový počet týdnů trvání praxe.**

²⁾ Právní předpisy užívají pojem smlouva o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování.

³⁾ VALENTA, Jiří. § 65 In: VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2022/2023*, 8. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2022, s. 189.

U **počtu žáků**, kteří se zúčastňují praktického vyučování, se někdy ve smlouvách vyskytuje ustanovení o jejich rozdělení do sudých a lichých pracovních týdnů. Tato praxe obvykle vychází ze školního rozvrhu, v rámci něhož se např. povinného odpoledního vyučování účastní jen polovina třídy, nebo rozdělení rozvrhu hodin na teoretické a praktické vyučování po jednotlivých týdnech.

Jednou z dalších povinností firem v rámci praktického vyučování je **poskytování nástrojů, náradí a pomůcek studentům** (obdobný princip je vlastní i pro vztah zaměstnance a zaměstnavatele, kdy zaměstnavatel rovněž poskytuje zaměstnancům za účelem výkonu práce pracovní prostředky). Za tímto účelem se ve smlouvách typicky objevuje formulace, že firma studentům zajistí nebo poskytne potřebné materiální vybavení, stroje a ochranné pracovní prostředky. Konkrétní osobní ochranné prostředky by pak měly být ve smlouvě výslovně uvedeny (být tak praxe často nečiní) a je v zásadě žádoucí i popsat ve smlouvě nebo příloze jejich základní technickou specifikaci.

V souvislosti s předchozím odstavcem je důležité mít na paměti, že výše popsaná povinnost firmy se prolíná s jinou její zákonnou povinností – **zajištěním bezpečnosti a ochrany zdraví při praktickém vyučování**. Firma by kromě prohlášení ve smlouvě měla především ve skutečnosti zajistit, aby praktické vyučování probíhalo v prostorách odpovídajících hygienickým normám a dalším požadavkům podle platných právních předpisů.⁴⁾ Jelikož učni a studenti nezdělaní nemají jakékoliv pracovní zkušenosti (natož pak zkušenosti např. s provozem v průmyslovém závodu), riziko ohrožení jejich zdraví nebo života rapidně vzrůstá. Proto by např. studenti zásadně neměli vykonávat práce a činnosti, které nikterak nesouvisí s praktickým vyučováním podle příslušného školního vzdělávacího programu. Notorietou je pak **povinností firmy zajistit a provést vstupní školení učně či studenta v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany na pracovišti firmy nebo školení v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci k používaným strojům a náradím**. Rovněž je žádoucí i to, aby firma reflektovala další povinnosti v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, např. aby soustavně od učňů a studentů vyžadovala a kontrolovala dodržování těchto standardů, nebo aby soustavně vyhledávala a vyhodnocovala rizika z praktického vyučování v rámci prevenční povinnosti upravené v § 102 zákoníku práce.

Jelikož se praktické vyučování může konat v jiné obci, než v jaké se nachází adresa školy, **cesta do a z místa praktického vyučování představuje další náklad, který vstupuje do vzdělávání studentů**. Ačkoliv by bylo z hlediska bezplatnosti středního vzdělávání vhodné, aby byly tyto náklady studentům propláceny (lhostejno, zda ze strany firmy, nebo školy), v praxi se tomuto strany někdy vyhýbají prohlášením ve smlouvě, že jakékoliv případné náklady na dopravu, ubytování či stravování si hradí student sám. Kromě zřejmé ekonomické zátěže vede smluvní strany k tomuto ujednání i potenciální administrativní zátěž spojená s vyplácením a kontrolováním předložených dokladů k proplacení. Za správnější nicméně s ohledem na přístup ke vzdělání považujeme, aby proplácení těchto nákladů nesla buď škola, nebo firma, u které učeň nebo student vykonává praxi.

Vedle nákladů na dopravu by smlouva měla pamatovat i na další náklady, které mohou vzniknout v rámci praxe učňů a studentů. Strany by měly mít postaveno najisto, které náklady jednotlivá smluvní strana hradí a jaké jsou podmínky jejich úhrady. Typicky půjde o dílčí provozní náklady firmy na studentskou praxi (např. instruktorský příspěvek).

Další povinnou náležitostí, kterou musí smluvní dokumentace obsahovat, jsou **podmínky spolupráce mezi pověřenými zaměstnanci firmy** (typicky označování jako „instruktoři“) **a pověřenými pedagogickými pracovníky školy** (např. učitel v oboru odborné praxe). Instruktorem by měla být taková osoba, která je dostatečně odborně kvalifikována, neboť její

⁴⁾ Zejména podle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů. V případě pochybností i zde doporučujeme konzultaci s bezpečnostním technikem na danou oblast.

hlavní úkol spočívá v zabezpečování praktického vyučování v souladu se školním vzdělávacím programem a spolupráci při klasifikaci studentů za předměty odborné praxe. Firmám v této souvislosti **doporučujeme uzavřít s každým instruktorem písemnou smlouvu o vedení žáků**. Jde-li o samotnou smlouvu mezi školou a firmou, tak ta by měla především upravovat, v jakých konkrétních záležitostech spolupracují instruktor a pověřený pedagogický pracovník (např. bezpečnost a ochrana zdraví při práci, realizace školního vzdělávacího programu, řešení nevhodného chování studentů). Počet instruktorů by měl být zvolen (dohodnut) tak, aby bylo možné dodržet limit stanovený v § 13 odst. 6 vyhlášky, podle kterého by měl instruktor v rámci odborného výcviku vést současně nejvýše 6 žáků.

Kromě povinných náležitostí lze stranám dále doporučit, aby text rámcové smlouvy o zabezpečení odborné praxe **obsahoval podmínky, za kterých dojde k ukončení smlouvy, nebo jmenný seznam studentů, kteří se budou studentské praxe účastnit**.

PRAKTICKÉ VYUČOVÁNÍ STUDENTŮ MIMO RÁMEC ŠKOLSKÉHO ZÁKONA

Jde-li o praxe studentů střední či vyšší odborné školy, které **neprobíhají v rámci praktického vyučování nebo o praxe studentů vysokých škol** (typicky brigády o prázdninách), je potřeba čtenáře upozornit, že tyto praxe prakticky nejsou právní úpravou blíže regulovány. Strany by proto měly věnovat zvýšenou pozornost tomu, zda jsou v konkrétním případě naplněny znaky závislé práce (viz § 2 odst. 1 zákoníku práce), neboť u těchto prací se ve vzduchu obvykle vznášejí nebezpečí nelegálního zaměstnávání, neboť závislá práce může být podle § 3 zákoníku práce vykonávána výlučně v pracovněprávním vztahu, s výjimkou specifických případů nedopadajících na výklad v tomto článku (jde především o otázku služebních poměrů).

ODMĚŇOVÁNÍ STUDENTSKÝCH PRAXÍ

Ve vztahu ke studentským praxím nelze opomenout otázku **odměňování**, neboť tyto praxe mohou (ale nemusí) být placené. **U odborných prací podle § 122 odst. 1 školského zákona** zákonná úprava vychází z toho, že **studentům náleží za činnost vykonávanou v rámci praxe peněžitá odměna, jedná-li se o produktivní činnost**. Produktivní činností se pro účely školského zákona rozumí činnost přinášející firmě příjem, resp. hospodářský užitek (nikoliv však nutně zisk). Činnost studenta v takovém případě **není závislou prací** (je součástí vzdělávání), a nemusí být proto vykonávána v základním pracovněprávním vztahu.

Aby odměňování studentů nebylo pouze symbolické, stanovuje školský zákon podmínku, že **minimální výše měsíční odměny za produktivní činnost pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin činí 30 % minimální mzdy**. Při jiné délce stanovené týdenní pracovní doby nebo v případě, že student nevykonává produktivní činnost po dobu celého měsíce, se výše odměny úměrně upraví. **Odměnu vyplácí firma**, u níž se studenti účastní praktického vyučování, přičemž její výše je určována právě firmou (a nikoliv např. ředitelem školy nebo pověřeným pedagogickým pracovníkem školy).⁵⁾ Odborná literatura v tomto ohledu připouští, aby firma, u níž praxe probíhá, navrhla řediteli příslušné školy kritéria pro určení odměny, a to při dodržení zákonem stanoveného minima. K nastavení výše odměny za produktivní činnost není vhodné uzavírat samostatnou smlouvu se žákem, neboť podmínky jejího přiznání je nutné uvést v rámci smlouvy uzavřené mezi firmou a školou.⁶⁾ Z daňového hlediska je tato odměna **osvobozena od daně z příjmů** (§ 6 odst. 9 písm. k) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zákon

⁵⁾ Uvedené platí pouze v případech, kdy se studenti neúčastní praktického vyučování u právnické osoby, která vykonává činnost školy. V takovém případě výši odměny určuje ředitel.

⁶⁾ VALENTA, Jiří. § 65 In: VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2022/2023, 8. aktualizované vydání*. Olomouc: ANAG, 2022, s. 281.

o daních z příjmů“), a tím pádem i od odvodů na zdravotní a sociální pojištění. Je třeba upozornit, že firmy by i tak měly vést mzdové listy jednotlivým žákům, protože ve mzdových listech se uvádí i částky osvobozené od daně z příjmů (§ 38j odst. 2 písm. f) bod 2 zákona o daních z příjmů).

Odměňování studentských praxí mimo režim školského zákona se řídí zákoníkem práce a zde záleží na její povaze (zákon řeší jinak placené a neplacené praxe). V případě **placené praxe** mimo režim školského zákona se bude zpravidla jednat o výkon závislé práce. Aby nemohla být inspektorátem práce označena jako nelegální zaměstnávání, **musí být mezi stranami uzavřen pracovněprávní vztah** (např. dohoda o provedení práce). Odměna studenta v tomto případě **není osvobozena od daně z příjmů**, jde totiž o „standardní“ pracovněprávní příjem. V rámci pracovněprávních vztahů by v těchto případech firma neměla činit žádného rozdílu mezi studentem a řadovým zaměstnancem, neboť zákoník práce neposkytuje studentům v zásadě žádné zvláštní výhody (ponecháváme stranou specifickou úpravu dopadající na pracovní podmínky mladistvých zaměstnanců).⁷⁾

POVAHA STUDENTSKÉ PRAXE MIMO REŽIM ŠKOLSKÉHO ZÁKONA

Ať již se jedná o studentské praxe podle školského zákona, nebo praxe studentů střední či vyšší odborné školy, které neprobíhají v rámci praktického vyučování, nebo o praxe studentů vysokých škol, v obou případech mohou být tyto praxe konány **bez nároku na odměnu nebo s nárokem na odměnu**, vždy však za podmínek vyplývajících z příslušné právní úpravy. Podle konkrétních okolností pak lze studentské praxe dělit na:

- **pasivní činnost,**
- **aktivní odbornou činnost a**
- **aktivní neodbornou činnost.**⁸⁾

Z tohoto dělení poté vyplývá, **zda praxe v daném případě vykazuje znaky závislé práce**. Rozhodující je přitom skutečná povaha spolupráce, tj. zejména zda se jedná o práci, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.⁹⁾ V případě **závislé práce je vyloučeno, aby byla taková praxe vykonávána jako neplacená** (zaměstnanci za výkon závislé práce přísluší vždy odměna) a mimo pracovněprávní vztah, jak bylo výše uvedeno – v opačném případě hrozí poměrně citelné postihy za umožnění výkonu nelegální práce.

Pasivní činnost spočívá v tom, že se student vůbec nezapojuje do produktivní činnosti u firmy, u níž vykonává praxi, ale staví se do role jakéhosi pozorovatele. Typickým příkladem pasivní činnosti je tzv. **stínování**, kterým se rozumí **pasivní forma sledování procesů uvnitř firmy, aniž by se student zapojil nebo by jakýmkoliv způsobem zasahoval do činnosti firmy**. V tomto případě je riziko nelegálního zaměstnávání velmi nízké, protože nedochází k naplnění znaků závislé práce, a tato praxe může být vykonávána jako neplacená.

Aktivní odbornou činností se rozumí činnost, v rámci které student již aktivně zasahuje do procesů firmy, u níž je taková činnost konána. V rámci aktivní odborné činnosti student nejen pasivně pozoruje procesy uvnitř firmy, nýbrž **sám se již aktivně**

⁷⁾ VEJSADA, Daniel, ŠKUBAL, Jaroslav, *Praxe a stáže studentů*, dostupné na: <https://www.pamprofi.cz/33/praxe-a-staze-studentu-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EvMTzwP8b0yiffWfZYIXzUvKfvqAQIGGqg/?justlogged=1>

⁸⁾ ERÉNYI, Tereza, VEJSADA, Daniel. Neplacené praxe a stáže – aktuální vývoj z pohledu rizika nelegálního zaměstnávání (3.). *Personální a sociálně právní kartotéka*. 2015, č. 7, s. 10–11.

⁹⁾ Blíže viz kritéria dovozená judikaturou, např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. února 2014, sp. zn. 6 Ads 46/2013-35.

na firemních procesech podílí (student si např. může vyzkoušet výrobu na soustruhu za odborného dohledu pověřeného zaměstnance). V žádném případě však **nesmí tímto docházet k nahrazování činnosti jiných zaměstnanců**. I v tomto případě riziko nelegálního zaměstnávání není nikterak vysoké, nicméně oproti pasivní činnosti je zde jistý posun ve vztahu k naplnění znaků závislé práce.¹⁰⁾

Největší riziko vzniku závislé práce (a tedy nelegální práce v případě nezajištění jejího výkonu v rámci pracovněprávního vztahu) skýtá **aktivní neodborná činnost studentů**. V tomto případě **student fakticky nahrazuje činnost zaměstnance např. vykonáváním jednoduchých administrativních prací**. Pro aktivní neodbornou činnost je dále typické, že dochází k rozvrhování pracovní doby, student dostává pokyny od zaměstnavatele nebo ostatních zaměstnanců nebo že dochází k aktivnímu podílení se studenta na procesech ve firmě, které směřují k majetkovému prospěchu firmy, apod. Pro eliminaci tohoto rizika stranám **doporučujeme uzavřít pracovněprávní vztah** (např. dohodu o provedení práce) a nikoliv smlouvu o stáži (k té viz níže), což s sebou ovšem nese následek v podobě povinnosti firmy poskytovat studentovi mzdu nebo odměnu z dohody.¹¹⁾

Jak již bylo uvedeno výše, neplacené studentské praxe přinášejí riziko výkonu nelegální práce. Proto není na škodu tento právní vztah smluvně ošetřit (vedle pracovněprávního vztahu např. smlouvou o stáži s konkrétním studentem ve smyslu § 1746 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů).¹²⁾ Smlouva o stáži by měla obsahovat deklaratorní ustanovení, že jejím cílem je např. získání praktických zkušeností studenta prostřednictvím odborné praxe ve firmě. Smluvní strany by v textu neměly opomenout věnovat pozornost vzájemným právům a povinnostem (např. odpovědnost za škodu či podmínky ukončení stáže).¹³⁾ Podstatné pro účely kontrol nicméně bez ohledu na text smlouvy bude ovšem prokázat, že daná spolupráce v tomto případě znaky závislé práce nevykazuje.

STUDENTSKÉ PRAXE A PRACOVNÍ ÚRAZ

Studentské praxe s sebou přináší i **riziko vzniku pracovního úrazu**. Ustanovení § 391 zákoníku práce proto upravuje odpovědnost za škodu podle pracovněprávních předpisů ve vztahu k osobám, jež nejsou účastníky pracovněprávních vztahů.¹⁴⁾ Právní úprava je v tomto ohledu poměrně přísná, neboť stanoví, že „došlo-li ke škodě při praktickém vyučování u právnické nebo fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním, odpovídá za škodu právnická nebo fyzická osoba, u níž se praktické vyučování uskutečňovalo“. V zásadě v kostce platí, že firma odpovídá v případě zranění učně nebo studenta podobně, jak odpovídá zaměstnavatel v případě pracovního úrazu zaměstnance v rámci klasického pracovněprávního vztahu.

V důsledku **objektivní odpovědnosti firmy za úraz** se firma může zprostit této odpovědnosti pouze za podmínek uvedených v § 270 zákoníku práce. To znamená, že k **úplnému zproštění firmy za úraz** dojde tehdy, pokud k úrazu došlo v důsledku:

- zaviněného porušení právních nebo ostatních předpisů nebo pokynů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, s nimiž byl učeň či student seznámen a jejich znalost a dodržování byly soustavně vyžadovány a kontrolovány, nebo

¹⁰⁾ ERÉNYI, Tereza; VEJSADA, Daniel. Neplacené praxe a stáže – aktuální vývoj z pohledu rizika nelegálního zaměstnávání (3.). *Personální a sociálně právní kartotéka*, 2015, č. 7, s. 11.

¹¹⁾ Tamtéž.

¹²⁾ ERÉNYI, Tereza; VEJSADA, Daniel. Neplacené praxe a stáže – aktuální vývoj z pohledu rizika nelegálního zaměstnávání (3.). *Personální a sociálně právní kartotéka*, 2015, č. 7, s. 10.

¹³⁾ VEJSADA, Daniel; ŠKUBAL, Jaroslav. *Praxe a stáže studentů*, dostupné na: <https://www.pamprof.cz/33/praxe-a-staze-studentu-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jvU4EvMTzwP8b0yffWfZYIXzUvKfvqAQIGGqg/?justlogged=1>

¹⁴⁾ BRŮHA, Dominik. § 391 [Odpovědnost žáků a studentů za škodu, odpovědnost právnických osob]. In: VALENTOVÁ, Klára; PROCHÁZKA, Jan; JANŠOVÁ, Marie; ODROBINOVÁ, Veronika; BRŮHA, Dominik a kol. *Zákoník práce. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1 172, marg. č. 2.

- opilosti učně či studenta nebo v důsledku toho, že učeň či student zneužil jiné návykové látky a firma nemohla újmě zabránit,

a tyto skutečnosti byly **jedinou** příčinou újmy.

K **částečnému zproštění firmy** pak dojde tehdy, jestliže:

- firma se mohla zprostit své odpovědnosti za úraz zcela, avšak tyto skutečnosti nebyly jedinou příčinou vzniku újmy;
- učeň či student si počínal v rozporu s obvyklým způsobem chování tak, že je zřejmé, že ačkoliv neporušil právní nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jednal lehkomyšlně, přestože si musel být vzhledem ke své kvalifikaci a zkušenostem vědom, že si může způsobit újmu na zdraví.

Článek nemůže kapacitně nahradit komplexní výklad o rozsahu odpovědnosti zaměstnavatele za pracovní úraz, jež se přiměřeně užije i na výše popsané praxe. **Důležité je zejména vzít v potaz, že firma či škola v zásadě za zranění učně nebo studenta odpovídá bez ohledu na to, zda došlo k porušení právní povinnosti**, a proto je třeba věnovat zvýšenou pozornost prevenčním mechanismům co nejvíce eliminujícím tyto případy.

A právě na tomto místě je důležité dále si uvědomit, že **zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele (firmy) se týká jen jejich zaměstnanců v pracovněprávním vztahu**. Studenti vykonávající u firmy odbornou praxi však u ní nejsou (nemusí být) v pracovněprávním vztahu, a proto **na ně zákonné pojištění z odpovědnosti za pracovní úraz** nedopadá. Podobně tomu nejsou školy ze zákona pojištěny ve vztahu k odpovědnosti za škodu studentům, která by jim mohla vzniknout porušením právních povinností nebo úrazem při praktickém vyučování. **Firmy i školy by proto této otázce měly věnovat potřebnou pozornost a případně zvážit sjednání dodatečného pojištění odpovědnosti, protože v konečném důsledku jde vždy o to, kdo ekonomicky ponese náklady spojené s odškodňováním pracovního úrazu.**

ZÁVĚR

Praktické vzdělávání studentů v reálném prostředí firem hraje klíčovou roli v propojení teoretických znalostí s jejich praktickým uplatněním. Tím dochází k zajištění hladšího přechodu ze školních lavic do profesního života a zvyšuje se tím konkurenceschopnost absolventů na trhu práce.

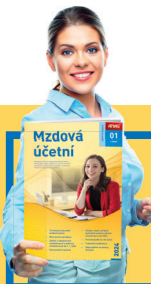
Právní rámec studentských praxí je v České republice poměrně roztržitý, což v praxi vyvolává značnou nejistotu. Lze tedy uzavřít, že problematika studentských praxí vyžaduje důkladnou znalost platných právních předpisů. Dodržováním výše uvedených doporučení se však strany mohou vyvarovat nejednomu problému a zajistit si tak hladký a bezproblémový průběh praxe studentů.

JUDr. Radim MARADA,

advokát v trvalé spolupráci s Mgr. Michalem Vrajíkem,

Mgr. Adam HOSNEDL,

advokátní koncipient

Objednávky předplatného časopisu Mzdová účetní

na www.anag.cz nebo u Ivany Bodnarové,
tel. 585 757 430, e-mail obchod@anag.cz.